

Poika peukalon pituinen

Olipa muinoin köyhä talonpoika, joka illalla pesän edessä kerta istuskeli kekäleitä kohennellen, ja hänen vaimonsa istui kehräämässä. Siinä ukko silloin lausui: "haikealtahan vetää, ett'ei lasta meillä ole yhtään! täällä tuskin hiiskaustakaan kuuluu, mutta muitten huonehissa nauru kajahtelee ja ilo ylimmällä riehuu." - "Niimpä niinkin," vastasi vaimo, "joska täällä telmäisi edes yksi ainoakin! ja vaikka tuo olisi ainoastaan peukalon kokoinen, minä jo tyytyväinen olisin; me sydämmellisimmästi häntä kuitenkin rakastaisimme." Tapahtuipa sitten, että vaimo kivulloseksi kävi, ja seitsemän kuukauden kuluttua tuvassa makasi lapsi, joka kyllä oli kaikin puolin kaunis-kasvuinen, mutta ainoastaan peukalon pituinen. Silloin isä ja äiti sanoivat: "onhan kumminkin käynyt, kuten toivoimme, ja tämä lapsi pienokainen on meille mitä rakkahin oleva," ja hänen pienuutensa tähden hänelle pantiin Peukalopoika nimeksi. Yllin kyllin lapselle ruokaa annettiin, mutta eipä tuo isommaksi kasvanut, vaan jäi semmoiseksi, kuin hän jo syntyesssä oli ollut; äly kuitenkin hänen silmistänsä loisti, ja pian hänestä tuli viisas, sukkela pikku pulikka, jolta kaikki onnistui, mihinkä toimeen hän vain ryhtyi.

Talonpoika kerta metsähän hankki, puita kaatamaan, ja mutisi silloin: "nythän soisin meillä semmoista miestä olevan, joka minulle vankkurit tuonne toimittaisi!" - "Oi isä kulta," sanoi Peukalopoika, "kyllä minä teille vankkurit toimitan, luottakaa te vain siihen, määrä-ajalla net varmaankin ovat metsässä teidän tykönänne." Tähän isä hymyillen vastasi: "mitenkä tuo laatuhan kävisi? sinä liian pieni olet hevosta ohjaamaan." - "Eipä tuosta haittaa, isäseni, jos vain äiti hevosen asettaa valjaihän, kyllä minä pian korvaan puikahdan ja huudan sille, minne sen on juokseminen." - "Noh olkoon menneeksi," sanoi isä, "sopiihan kerrankin koettaa." Kun sitten tuli määrätty aika, äiti hevosen valjasti sekä pisti korvahan Peukalopojan, ja tämä pienokainen hevosta ohjaten tuolta huusi: "hei hepo! oikealle! vasemmalle!" Ja nyt ihan säntillään kulku kävi etehen-päin, ikään-kuin olisi ohjissa ollut koko pää-kuski, ja vankkurit oikeaa tietä vyöriivät metsään. Tapahtuipa sitten, että, juuri kun eräästä kulmasta poikkesivat ja Peukalopoika huusi: "vasemmalle, vasemmalle!" kaksi outoa miestä osasi

siinä kulkea. "Jopa nyt jotakin," sanoi toinen, "mitä maar tämmöinen tietää! kulkeehan tuossa vankkurit ja hevoselle huutaa ajaja, vaikk'ei sellaista näy missään." - "Tuskinhan tämän asian laita oikein lienee," vastasi toinen, "seuratkaamme siis noita rattaita, nähdäksemme, minne viimein seisattuvat." Mutta vankkurit ihan metsään ajoivat suorastaan sille paikalle, missä ukko oli halkoja hakkaamassa. Sitten isäänsä nähdessään Peukalopoika hänelle huusi: "katsoppas, isä kultaseni, jopa täällä olen vankkureineni; tule nyt minua nostamaan alas!" Isä vasemmalla kädellään hevosen pidätti päätsimistä ja otti oikealla ulos korvasta pikku poikansa, joka ilo-mielin olki-korrelle istahti. Nähdessään Peukalopoikaa nuot oudot miehet vasta ihmettelemään, ja toinen kuiskaten toiselle lausui: "kuuleppas veikkoseni! tuosta pikku pulikasta ehkä tulisi onnemme perustajaa, jos hänet jossakin isossa kaupungissa näyttelisimme rahasta; entä jos hänen ostaisimme." He sitten menivät talonpojan tykö ja sanoivat: "myy meille tuo poika pikkurainen, hyvä oltava häntä meillä odottaa." - "En maar." vastasi isä, "tuo on minun sydän-käpyseni enkä häntä kaiken mailman kullasta myisi." Mutta kaupasta kuultuaan Peukalopoika isänsä takin laskuja myöden kapusi hänen olka-päällensä seisomaan sekä kuiskutti hänelle korvaan: "myy vain minut heille, kyllä minä piankin taas palajan luoksesi." Silloin isä hänen antoi noille molemmille miehille kelpo raha-summasta. "Minne istumaan tahdot?" kysyivät pojalta. "Asettakaa minut hattunne ryödälle, siellä minun sopii ympäristöä katsellen edes takaisin astuskella, enkä suinkaan alas putoa." Miehet hänen mieltänsä noudattivat ja, kun Peukalopoika oli isällensä jää-hyväiset sanonut, he tiehensä läksivät. Sitten edelleen astuivat, kunnes hämärtämään rupesi, jolloinka poju kuului pyytävän: "laskekaa minut hiukan maahan." - "Pysy sinä vain paikallas," sanoi mies, jonka hatun-röydälle tuo linnun-kotolainen istui, "eihän siinä sinusta haittaa." Mutta Peukalopoika rukoilemistansa rukoili, ja ottipa viimein mies päästensä hatun sekä laski tien viereen pellon pyörtänölle pikku pojan. Tämä nyt turpehien välissä siinä hetkisen juoksenteli ja hyppeli sinne tänne sekä pujahti sitten yht'äkkiä hiirenreikähän, jonka hän oli osunut löytämään. "Hyvästi nyt, hyvät herrat!"

huusi hän ivaten, "kiertäkää vain kaunihisti kotia-päin älkäätekä siinä tyhjän-päiten minua odotelko." Miehet tuonne hypähtivät ja pistelivät kepeillä hiiren-reikään, mutta turhaa vaivaa siinä näkivät, sillä Peukalopoika yhä edemmäksi pujahteli; ja koska piankin tuli pilkko pimeä, täytyi heidän suutuksissansa ja tyhjin kukkaroin palata kotia.

Huomattuansa miesten jo menojaansa menneen Peukalopoika taas hiipi ulos maan-alaisesta piilo-paikastaan. "Aivanhan vaaralliselta toki vetää pimeässä pellolla kierteleminen." hän jupisi, "piampa täällä säärensä särkee ja niskansa taittaa." Onneksensa hän tyhjän koteloisen-kuoren tapasi. "No tännehän minun kelpaa yöksi jäädä turvihin," hän virkahti sekä meni sinne sisälle istumaan. Sitten hetkisen päästä nukahtamaisillaan juuri ollessansa kuuli hän kahden miehen sieltä ohitse käyvän ja toisen sanovan toiselle: "millähän keinoin nyt mukavimmin kävisi saada tuolta rikkaalta kirkkoherralta hänen kultansa ja hopeansa ryöstetyksi?" - "Sen maar minä kyllä tiedän," huusi kohta Peukalopoika. "Mitähän tuo?" sanoi varkaista toinen, "kuulimpa mielestäni jonkun puhuvan." He nyt kuuntelemaan seisautuivat, ja Peukalopoika jatkoi: "ottakaa minut mukaanne, minä teidät taatustikkin olen auttava." - "No missäs sitten olet?" - "Hakekaa vain maasta sekä kuunnelkaa tarkkaan, mistä ääni tulee," tämä vastasi. Viimein varkaat pojan löysivätkin ja nostivat ylös piilosta. "Vai sinä, pieni veitikka! lieneekö sinussa auttajaa?" he nauraen sanoivat. "Ompa niinkin," tokasi tuo vastaukseksi, "minä rauta-salpojen välitse puikahdan kirkkoherran huonehesen sekä toimitan teille sieltä, mitä vain tahdotte." - "Olkoon siis menneeksi," he vastasivat, "sopiihan koettaa, mikä mokoma sinussa lienee." Kun sitten pappilaan pääsivät, Peukalopoika kamariin pujahti, mutta rupesipa kohta, oikein parastansa pannen, huutamaan: "tahdotteko kaikki, mitä täältä löytyy?" Varkaat pelästyen hänelle kuiskasivat: "puhu hiljaa, ett'ei ketään heräisi!" Mutta Peukalopoika ei ollut tuota kuulevinsa, vaan huusi uudestaan: "mitä tahdotte? haluttaako teitä täältä kaikki." Tästä keräsi kamarinvierisessä tuvassa makaava kyökki-piika, ja tuo istualle nousi sekä rupesi tarkasti kuuntelemaan. Varkaat taas olivat pelästyksissänsä juosseet kappaleen matkan päähän, mutta rohkaisivatpa jälleen mielensä, ajatellen: "tuo pikku pulikka tahtoo meitä vähän kiusailla," palasivat takaisin sekä kuiskasivat hänelle oven takaa: "ryhdy nyt jo tosi-toimehen ja pistä meille tänne sieltä jotakin!" Silloin Peukalopoika vielä kerran

huusi niin lujasti, kuin suinkin sai huudetuksi; "tahdompa minä teille antaa vaikka kaikki, kurottakaa vain kätenne tänne." Tämän ihan selvästi kuuli piika, hypähti vuoteeltansa, kompuroitsi ovea kohden ja astuipa kamariin. Varkaat kiiruusti koipensa korjasivat sekä kiisivät pakohon, ikään-kuin olisi itse pää-paha kintuissa ollut; ja kosk'ei piika saattanut mitään selittää, meni hän valkeaa hakemaan. Kun hän sitten, kynttilä kädessä, palasi kamariin, Peukalopoika, ennenkuin häntä huomattiin, tiehensä pujahti ja riensi latoon; mutta kosk'ei tyttö, kaikki nurkat ja komerot tyystin haettuansa, kuitenkaan löytänyt mitään, hän taas vuoteellensa kapusi, arvellen vain unta nähneensä, vaikka avoimin silmin ja kuulevin korvin.

Peukalopoika oli heinissä tipsuteltuaan hyvän makuupaikan itsellensä löytänyt; siinä hän aikoi rauhassa levätä aamuun asti ja sitten palata kotia vanhempainsa luoksi. Mutta kova kohtalo häntä väijyi! no niin! onhan mailmassa tuskaa ja vaivaa monemmoista! Piika tapansa mukahan päivän koittaessa vuoteltaan nousi ja läksi talon karjaa ruokkimaan. Ensin hän latoon meni, josta otti sylillisen heiniä, ja osuipa hänen kouriinsa tulemaan juuri se tukko, missä Peukalopoika parka makasi nukkumassa. Mutta tuo niin sikeässä unessa oli, ett'ei hän mitään huomannut eikä ennen herännyt, kuin vasta lehmän kielen kohdalla, sillä heinä-tukossa poju raukka oli tuon elukan suuhun suikahtanut. "Voi onnettomuuttani!" hän huudahti, "mitenkä minä olen vanutus-myllyhyn joutunut!" mutta huomasi pian kyllä, missä hän tosiaankin oli. Siinä nyt käski varoa, ett'ei hän hampahien väliin takertuisi rikki ruhjottavaksi, mutta vatsahan hänen kuitenkin täytyi luistaa alas. "Tästä tupasesta akkunat ovat unohtuneet," hän lausui, eikä aurinko mistään pääse tänne paistamaan; kynttilää ei ensinkään saatavissa!" Yleensä tämä maja-talo hänestä hyvinkin huonolta veti, ja mikä kaikisten pahin, heiniä ovesta tuli lisäksi tulemistansa ja paikka yhä ahtaammaksi rupesi käymään. Viimein poju hädissänsä täyttä kurkkua kiljasi: "jo olen kylläni saanut, älkää minulle enään rehuja tuoko enempää!" Piika silloin juuri osasi olla lehmää lypsämässä, ja kun hän puhuttavan kuuli, vaikk'ei ketään näkynyt, sekä tunsu äänen samaksi, jonka jo oli yöllä kuullut, pelästyi tyttö parka niin kovasti, että hän renkulta roikahti selällensä ja kaasi kiulusta maidon maahan. Kiiruimman kautta hän sitten isäntänsä luo riensi ja huusi perille päästyänsä: "oi ihmeen ihmettä, kirkkoherra kulta, lehmä meidän on

puhumaan ruvennut!" - "Turhias siinä houraillet," vastasi kirkkoherra, vaan meni itse kuitenkin navettaan katsomahan, mitenkä tuon laita oikeastaan oli. Mutta tuskin oli hän navetan kynnyksen yli astunut, jopa Peukalopoika taas huusi: "olenhan jo kylläni saanut, älkää rehuja tänne enempää pistäkö!" Silloin kirkkoherra itsekin pelästyi, arvellen pahan-hengen riivaavan, sekä käski tappaa lehmän. Se kohta tapettiin, ja maha, missä piili Peukalopoika, viskattiin tunkiolle. Poju nyt parastansa pannen koetti tuosta pinteestä päästäksensä ja jopa jo paljon vaivaa nähtyänsä ihan oli pääsemäisillään, mutta kohtasipa taas kova onni, juuri kun hän oli päättään ulos ilmahan pistämäisillensä. Nälkäinen susi, näet, sieltä ohitse juostessaan hotkasi yhdellä nielauskella koko mahan. Peukalopoika ei tuosta kuitenkaan liioin säikähtynyt, vaan ajatteli: "ehkähän käynee sutta suostuttaminen," sekä huusi vatsasta: "susi kulta! tiedämpä, mistä kelpo aterian saisit." - "Missä se on saatavissa?" kysyi susi, "Noh tuolla, tuossa talossa; sinun sopii lasku-ränniä myöden hiipiä huonehesen sisälle ja oletpa löytävä kakkuja, sian-silavaa ja makkaroita, vaikka sinua haluttaisi syödä kuinkakin paljon," ja nyt poju kertomalla tarkoin kuvasi isänsä asunnon. Sudelle ei tuota tarvinnut kahdesti sanoa, se yöllä laskurännin kautta vara-aittahan könti ja syödä ahmasi siellä oikein mielensä perästä. Kyllänsä saatuaan se taas ulos aikoi, mutta olipa niin paksuksi paisunut, ett'ei se enään mahtunutkaan samaa tietä menemään. Tämän oli Peukalopoika jo ennaltaan arvannutkin sekä rupesi nyt suden vatsassa tavatonta melua pitämään, huutaen ja pauhaten aivan tarmonsa takaa. "Hiljaa siellä!" sanoi susi, "herätäthän sinä talonväen." - "Mitä turhia," vastasi pikku poju, "oletpa sinä vatsas täytehen syönyt, nyt minäkin vuorostani pidän iloista aikaa," sekä rupesi uudestaan täyttä kurkkua huutamaan. Siitä viimeinkin herättyään hänen isänsä ja äitinsä vara-aitan ovelle juoksivat ja tirkistelivät raosta tuonne sisälle. Nähtyänsä suden siellä meuhaavan riensivät he aseita hakemaan, ja mies sitten toi kirvehen sekä vaimo viikatteen. "Pysy sinä siellä takana," sanoi mies, kun olivat aittaan astuneet, "jollei susi, minun kerran huimastuani, kohta kuoliaksi kellisty, tulee sinun hyökätä sen kimppuun ja viiltää siltä maha halki." Silloin Peukalopoika, kuultuaan isänsä äänen, huusi: "isä armahimpani, minä täällä olen, istumpa suden vatsassa." ilosta ihastuneena isä lausui: "kiitos Luojan! meidän rakas lapsemme on kotia palannut," sekä käski vaimonsa panna pois viikatteen, ett'ei Peukalopoikaan

sattuisi. Sitten hän sutta päähän lyödä läjähytti kolauksen semmoisen, että tuo kohta kaatui kuolleena maahan; sen jälkeen he veitsen ja saksen tuotuaan leikkasivat pedolta mahan auki sekä ottivat sieltä ulos pikku pojunsa. "Voi," sanoi isä, "mehän sinun tähtes olemme vasta surua nähneet!" - "Niin, isä kulta, minä jos jommoisiakin paikkoja olen kierrellyt; oikein hyvältä tuntuu, kun olen päässyt raitista ilmaa taas hengittämään." - "Missä merkillisessä sinä siis olet käynyt?" - "Oi isäseni! minä ollut olen hiiren-reiässä, lehmän mahassa ja suden suolissa; nyt tänne jään teidän luoksenne." - "Emmekä me sinua enään myy, vaikka kaiken mailman rikkaudet saisimme." Sitten he rakasta Peukalopoikaansa hyväilivät ja suutelivat, antoivat hänelle syötävää ja juotavaa sekä teettivät hälle uudet vaatteet, koska vanhat olivat matkalla räjäyksi kuluneet.

* * *